

No 9
2022

GUGUŞÇUK

UŞAK JURNALI

Sponsor:

Dergi Yurtdışı Türklär hem
Soy Topluluklar Başkanının
hem «Gagauz Dilini Kurtarma»
fondunun finans yardımınan
tiparlandı.

Hazırladı: Güllü Karanfil
Korektor: Elena Karamit
Dizayn: Andrey Bejenar
Resimci: Natalya Kojokar

Resimnär

www.freepik.com
www.freepng.ru
www.depositphotos.com
saytlarından alındı

İÇİNDEKİLÄR

Sözün Özü.....	3
Bän bu halkın evladıyım.....	4
Ekmeciin yolu.....	5
Sän bilersin mi, ani.....	6
Neçin «A» bukvası alfavittä ilk.....	7
Bän çekederim, sän bitir.....	8
İleneräk, üürenerim.....	9-10
Söleyişlär / Bilmeycelär.....	11
«A» bukvasının kısmeti.....	12
Sän bilersin mi, ani	13
Masal küpü.....	14-15
Tanışalım mı?.....	16
Bil-bil Bülbül.....	17
Bir sepet laf.....	18-19
Boyamá.....	20
Labirint.....	21
Krosvord.....	22
Ne etişmeer?.....	23
Resimni Gagauz Alfabeti.....	24

SÖZÜN ÖZÜ

Kış kendisinnän bilä türlü yortuları da getirer. Dekabridä avtonomiyamızın kuruluş günü kutlanêr, sora Eni yıl yortusu, Ay Vasil hem başka yortular geler.

Bilerim, ani sän bu yortuları beenersin hem pek bekleersin! Kış kanikulları da seni kaarın yaaması kadar pek sevindirer. Kızaan var mı? Beenersin mi kaymaa kızaklan, beenersin mi kaymaa buzun üstündä? Buzda kaymaa deyni patenlerin var mı? Kayarkan, läüzım pek enikunu olasin, zerä, düşüp, var nasıl kırmaa, bertmää elini ya da bacaanı.

Kışın senin olêr vakıdın taa çok oturmaa malinin, dädunun yanında. Bakmaa, nasıl malin yapaa işleer, nasıl dädun koyunnarı alaflêêr. Avşamneyn olêr zamanın malinin masallarını da seslemää.

Akıllı dostum, malilerä hem dädulara, anana hem bobana hatır güt. Onnar senin için en isleesini isteerläer. Bükleri saymaa, onnara hatır gütmää, Vatani saymaa kadar önemnidir. Vatan nesä, büklerimiz dä odur!

Bän bu halkın evladıyım

Maliciim

Mali, mali, maliciim!
Pek tatlı var yanacın.
Ellerin senin sıcak,
Çok sevdi onnar uşak.

Bilmeersin sän dinnenmää,
Hep kalkêrsin erkennää.
Büün yapmışın katlama,
Bir çini da akıtma.

Oturdun sarmaa yumak —
Dolaşmış kedi, ya bak!
Düünükleri tez çözdün,
Kediyä kaymak döktün.

Sora sän çıktın sokaa,
Fidannara su dökmää.
Fıtana koydun alma —
Bulunsun uşaklara.

Mali, mali, maliciim!
Pek tatlı var yanacın!
Bän dä çalıştım büün pek:
Topladım sana çiçek!

Olga İVOGLU-KILÇIK

NE MUTLUYUM BÄN

Ne mutluyum bän —
Gagauz kızıyım!
Büük bir aylenein
Küçücük payıyım!

En tatlı dilin
Bän bir kısmıyım!
Şannı bayraamın
Şılar yıldızıyım!

Eski çirtmanın
Büülü avasıyım!
Kırma kilimin
Pembä korafıyım!

İpek çemberin
İncä püskülüyüm!
Kenarsız baayın
Olmuş üzümüyüm!

Anılmış Bucaan
Kokar peliniyım!
Girgin oğlanın
Kıvrak geliniyım!

***

Üsektä dalgalanêr
Halkımın bayraa,
Gagauz milletini
Koruyêr Allaa!

Mas-maavi açık göktä
Üç altın yıldız!
Kardaşım, bu dünnedä,
Hiç diilsin yalnız!

Gagauzluunu kuru,
Ol girgin, çetin!
Adetlär, dedän, dilin —
Vatanın senin!

Olga İVOGLU-KILÇIK

İLENERÄK ÜRENERİM

Dostum, büün **B** bukvasını tekrarlayalım mı?

Bakın: **B** benzeer gözlää,
Çevirdiynän te bölä:

DOORU LAFI BUL

Bän çekederim,
Sän bitir,
Lafi dooru, gözäl
Uydur.

Pınarda trangır-trangır —
Uruldu dibä **b** _____.

Kökendä pek şen büüyär
Eşil yanaklı **b** _____.

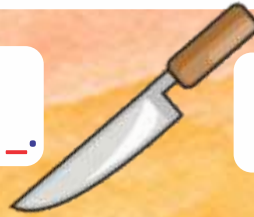
Çinsabaalen biz kalktık,
Tutacez göldä **b** _____.

Dışarı çıkmaa unut —
Kapadı gökü **b** _____.

Kediyä düşer lobut —
Kaybeldi süüştän bir **b** _____.

Resimä bakıp, ayır
Taa üüsek angı **b** _____?

Suanı kıyêr çak-çak
Enez bilenmiş **b** _____.

Elena KARAMİT

«Ne zeedä?» oyunu

Çöz bilmeyceleri

Var bir uzun ayna,
Onda kimsey bakınmêêr.
Var su onun altında,
Ama hiç görünmeer.

B

B

Ateştä yanmaz,
Suda buulmaz.

Edi delikli tokmak.

B

Bän giderim, o da gider.
Bän durêrim, o da durêr.

B

Söleyişlär

- Bilgi adamın gözünü açêr.
- Bilgidän zarar yok, ama faydası çok.
- Bir ellän düünük baalanmaz, şamar düülmüz.
- Bin dost az, ama bir duşman çoktur.
- Bayır bayırlan buluşmaz, ama insan insannan buluşur.

Dilkösteklemeleri

Bulaşık kaşıktan kaşık bulaşêr kaşıklıkta.
Todur Marinoglu

Boran

Baarêr baargan:
«Kalktı boran,
Gider ordan,
Geler burdan».

Todur Zanet

iki BULUT

Göktä bir büük bulut üzärdi. Üzärdi yavaş, yalnızlıkta. Da bir başka bulutlan buluştu.

— Ey, dost, kaç yolumdan! — baardı ilk bulut.

— Sän çekil! — şiş-şiş söledi ikincisi.

— A-a-a, sän istämeersin bana yol yapmaa! Kablet ozaman!
— dedi ilk bulut da urdu öbür buludun bir yanına.

— Ama sän taa düüşmää dä mi kalkınêrsın? — kendindän çıktı ikinci bulut da üfkedän karardı. O kara beygir gibi, kalkındı ilkinä karşı.

Da tä bulutlar ölä uruldular biri-birinä annılarınınan, ani gözlerindän yalın fırladı.

İnsannar kafalarını yukarı kaldırırdılar da sölärdilär:

— Baksana, ne çakêr, ne gürüldeer! Allele, büük yaamur çekedecek!

Haliz ölä dä oldu. Bulutlar taa bir sıra annı-annıya ölä uruldular, ani gözlerindän yaş fırladı.

— Yaamur çeketti! — sölärdi insannar.

Bulutlar sa hep aalardılar, aalardılar... Aalaya-aalaya, iki büük buluttan kaldı sade iki küçük bulutçuk. Onnar da, ilin kayarak, daalıştılar başka-başka taraflara. Yaamur da durdu.

A.Yakovlevskaya.

Gagauz dilinä çevirdi Elena Karamit

Say gagauz dilindä, kaç kerä **b** bukvasınınan bu teksttä karşılaştın da yaz te bu kafesçää

Bucak

Bir köşä var dünnedä,
Çözäl eşerer.
Gagauzlar orada
Bunca yıl yaşêêr.
Orada zengin toprak,
Köşenin adı — Bucak.

Batü

Batücuum yonêr tafta.
Yapêr bana araba.
Araba tukurlanêr,
Dostlarım buna şaşêr.
Şaşmayın buna, dostlar,
Bizdä taa çok tafta var!

Baka

Baka tokadı açtı,
Beni tez kucakladı.
Sora yanaamı öptü —
Bana ekinä koktu.

Buzaa

Üç yaş o bendän küçük,
Ama tez oldu o büyük.
Şaşma hiç buna, kardaş,
Taa sık sän dä iç sütçääz.

Todur ZANET

Böcek

Böcek, böcek, gel bana,
Bir laf söylecäm sana:
Yapacam bän bir evcääz,
Sän taşı bana kumcaaz,
Sän taşı bana sucaaz,
Sän taşı bana otçaaz,
Evceezi bän yapacam,
Sän dä orda yaşaycan.

Dionis TANASOGLU

B bukvasınnan baalı
bütün materialları
Elena KARAMİT hazırladı.

Eni yıl avşamı

Yaklaştı Eni yıl yortusu. Çocuklar, toplanıp sürücük, «Hêy-hêy» gezmesini lafedärdilär. Komşular Miti, Andrey hem Todi yortu hazırlıklarını şansora birkaç gün dartışardılar. Onnar anaştılar barabar gezmää «Hêy-hêy».

Uşaklar istedilär gerçek bir gösteri yapmaa. Bir gözäl «Hêy-hêy» türküsünü üürendilär. Todinin bobası ona bir bronz çancaaz buldu. Çancaaz pek sesli ötärdi. Mitinin bobası küüdä anılmış gaydacıydı. O söz verdi Mitiyä, ani bua anırmasını çıkarmaa deyni, ona bir gayda verecek. Andreycik tä söledi, ani onun bobası bir uzun kaavi pardi hazırlayacak. O pardiya kolada kolaçlarını toplayacaklar. Bölä anaştılar. Aula girärkän, saabilerä ilkin çancaaz haber verecek. Sora Miti gaydanın yardımınnan anıran bir bua sesi çıkaracak. Bundan sora dostlar bir şen «Hêy-hêy» türküsünü birliktä çalmaa başlayacaklar. Türküyü çalarkan da, arada-saatta hep tekrar çannan hem bua uultusunnan sesedeceklär saabilerä. Kaldı salt islää üürensinnär «Hêy-hêy» türküsünün laflarını. Türküyü hergün çalardılar.

Geldi Eni yıl avşamı. Kismetlerinä, bütün gün yaadı kaar. Kondu evlerin örtülerinä, yollara, sardı fidannarı. Sansın maasuz bu yortuya deyni herersi oldu biyaz, gözäl, şen. Bacalar tütärdi, fırınnardan imää hem taazä pişmiş kolaç kokusu gelärdi. Başladıynan alaca karannık olmaa, kürklerini giinmiş dostlar toplandılar sokakta.

Todi elindä bir çancaaz tutardı, Andrey uzun, düz bir pardı, Miti da bir gayda. Üzleri pek şendi. Girdilər ilk aula. İşidildi çan sesi. Sora bir buanın sesinä benzeyän bir uultu. «Hêy-hêy» türküsü başladı işidilmää:

**Traka-traka evinä,
Bu avşam geldik sizä.
Sevinmelik getirdik,
Gözäl laf ta söledik.**

**Hayır olsun, saabilär,
Selämnêêr hêy-hêycılar!
Çıkın siz bizä karşı
Hem çıkarın baaşışı!**

**Aylenizä usluluk,
Şoprona dolu unnuk.
Şişeyä duruk oloy!
Tavana tepä papşoy!**

**Ayledä olsun varlık!
Hep dolu olsun sandık!
Güüdä bilmesin acı —
At pardıya kolacı!**

**Bu evä hêy-hêy çaldık,
İleri dooru vardık!
Miti, Todi hem Andrey —
Baaralım birdän : «Hêy-hêy!»**

Türkünün sırasında bir çanın sesi, bir buanın uuldaması gelärdi.

Ev saabileri sevinerlär, havezlän karşılêêrlar koladacıları, kolaç hem para vererlär, tatlılıkıan ikram ederlär, çocukları metederlär.

Çok gezdi çocuklar, taa gecä yarısındanan. Pardı doldu kovriklän hem örmä kolaçlan. Pardıyı iki kişi taşıyardı. Uşaklar kırdılar bir taazä kolaç da idilär. Tatlıysın sän, Eni yıl kolacı!

Aleksandra KRİSTOVA

Bul bu lafların içindä başka lafları:

bakır bayır beş

bakış burğu biyaz

balık babuç bacak

bel ben başça

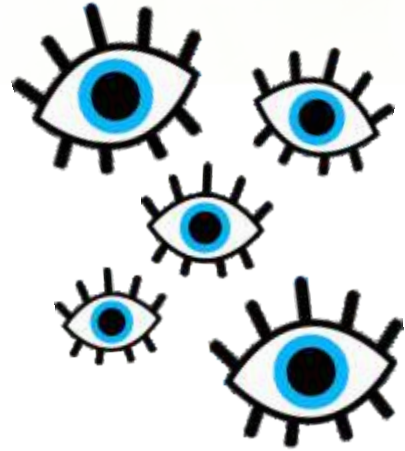
Aşaadakı laflarda ilk bukveyı **b** bukvasına diıştır.

Nesoy laflar düzöldü?

KAŞ SEL DUT
TAŞ KOYNU DUDAK TEL
DOBA TOZ
TUZLUK

Angı küülerin adları
saklı bu resimnerdä?

--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--

Eşil çamcaaz

Küçücük eşil çamcaaz
Kırda üşüyer,
O da uşaklar gibi,
Yortuyu bekleer.

Oyuncakları taksın
İsteer gözäl gündä,
Renkli şafkcaazlar yansı
Eşil güüsündä.

Ayaz Däduyu görsün,
Türkü seslesin.
Eşil dallar altından
Baaşışçık versin.

***

Ayaz-Dädu, gel bizä,
Seni pek özleeriz!
O büülü çuvalını
Bütün yıl bekleeriz!

***

Çamcaazı biz donattık -
Ne gözäl durêr!
Eşil dalcaazlarında
Fenercik yanêr!

Çamcaazın dolayında
Horu oynay'cez!
Türlü gözäl türkülär,
Maani çalacez!

Kış zamanı

Pek gözäl kış zamanı,
Döşetmiş biyaz yorganı.
Aaçlarda kaardan kalpak,
Boncuklu bizim saçak.

Sokaklar dolmuş kürtün,
Saurtmuş bütün dä gün.
Durmamış aylak ayaz —
Pençer'dä gergef biyaz.

Olga İVOGLU-KILÇIK

Kış gözəl, kalın kürkünü atmış
kırlara, aaçlara, evlerin üstünä. Ay
şafkında kaar yalabıyarmış.

Ayaz Dädu hazırlanmış uzak yola,
läüzümmüş mutlak gelsin Gagauziyanın küülerinä.
Oyuncaklarla hem tatlılıklarla dolu çuvalını
ükletmiş kızaana, oturmuş kaba oturaana, çekmiş
terbeeleri, ama... bu ne? Hava birdän-birä zından
karannık olmuş. Çirkin bir boran başlamış. Şılayan
ay da bulutların içində kaybelmiş. Lüzgär, deli gibi,
saurdarmış kaarı. Ne yapsın Ayaz Dädu, gecikmää
olmaz, düşünmüş, aaçların üstündä oturan kuşa
demiş:

— Hey, Baykuş, yardım et bu bulutları
daatmaa, bän etişämeyecäm uşakların
yortusuna.

yolculuu

Birdän-birä karannık gökä 7 baykuş uçmuş, ama nekadar da kanatlarınnan saurtmasalar, lüzgär onnardan taa kaaviymiş.

— Afet, saygılı Ayaz Dädu, yardım edämedik, — deyip, kuş karannıkta kaybelmiş.

Ayaz Dädu düşünmüş Ayının evinä uuramaa.

— Ayı, kardaşlık, kalk, bana yardım et bu lüzgeri uslandırmaa, — demiş Ayaz Dädu, ama yatan Ayı açmış bir gözünü, çekmiş üstünä yorganını da dönmüş ardını.

— Uf, onu şimdi uyandırmaa olmaz, — düşünmüş Ayaz Dädu da pişman-pişman çıkmış Ayının evindän.

— Of. Ne yapayım? Ey, Çoban Yıldızı, sän bana yardım et, aydınnat dolayı, bulayım yolu. Yolum uzak, kaar çok!...

Ama nekadar da baarmasa, bulutların ardında kalan bu yıldız işitmemiş Ayaz Däduyu...

Birdän-birä bir maavi eleli Bozkurt çıkmış. O Bozkurtun dolayanında şafklar şıllarmış. O pek aydınnık hem gözälmiş. Okadar aydınnıkmiş, ani Ayaz Dädunun gözleri kamaşmış.

— Gel ardımdan, Ayaz Dädu! Sana yolu gösterecäm, şafk edecäm. Yabanı öndän, Ayaz Dädu da kızaklan ardından gitmiş. Az gitmiş, uz gitmiş, derä, tepä düz gitmiş, Yalpi deresinä etişmiş. Uzakta küülär görünärmiş.

— Etiştim, — düşünmüş Ayaz Dädu, şükür etmää deyni Bozkurda bakmış, ama o artık yokmuş. Ayaz Dädu şen gülümsemiş da alatlamış en yakın küüyä.

Güllü KARANFİL

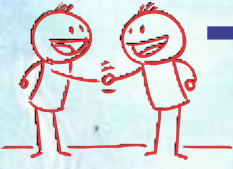

Sözlük

Bozkurt - yabanı,
canavar

Elä - грива

Baykuş, buhu - сова

TANIŞALIM MI?

Bän bir Bozkurtum. Ama bana çok türlü deerlär. Kiminiz canavar, kiminiz yabancı deer, ama sizin dedeleriniz banâ bozkurt deyärdi. Benim kafam sizin ilk bayraanızda da var. Köpeklär aylesindänim. Yırtıcı bir hayvanım. Sürüylän gezeriz. Daalıkta hem kırlarda yaşêirim. Otiyän, memeli hayvannarı, kemirgän cannıları avlêirim, iyerim.

Benim adıma sizin yortularınız da var. Siz onnara Canavar yortuları deersiniz. Var öla laf, ani çok evelki vakıtlarda sizin atalarınızı çıkmaz erdän çıkardım, vatannarına yolu gösterdim. Ona görä hepsi türklerin bir simvolu oldum. Bana saygı duyêrlar büün dä!

Bilersin mi, ani:

- 🐺 bozkurt saatta var nasıl 50-60 km kaçsın;
- 🐺 yabancı 2-3 km uzaklıkta avın kokusunu duyêr;
- 🐺 canavarın aarlı 25-30 kg;
- 🐺 kurdun uzunnuu 80-90 sm, kuyruu sa 30 sm;
- 🐺 bozkurt, yabancı, kurt, canavar - hepsi bu hayvanın adlarıdır.

Sən bilersin mi, anı

KELEBEKlər imeeyi ayaklarının dadêrlar.

DEVÄ iki hafta susuz var nasıl dayansın.

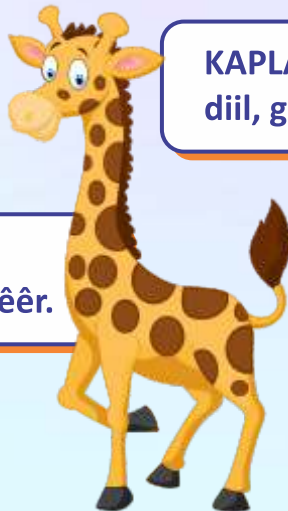
SIÇANlarda kemik taa çok, nekadar insannarda. Sıçanda - 230 kemädän, insanda sa 206.

ASLAN hem BİYAZ AYI düüşmää başlarsalar, enseyecek BİYAZ AYI.

KROKODİllär taş yudêrlar taa derinä dalsınnar deyni.

JİRAF kulaklarını kendi dilinnän paklêêr.

KAPLANın sade derisi diil, güüdesi dä çizgili.

SINCAPlar kırmızı rengi tanıyamêêrlar.

Bil bil Bülbül

Bu lafların kaç maanası var?

Lafları dooru erleřtir. Cümleleri dooru kur.

akıllı bän
uřakım

gidecez denizä
yazın biz

lafederiz evdä ana
biz dilimizdä salt

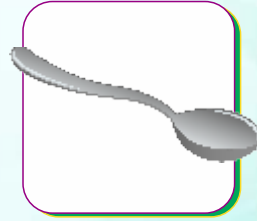
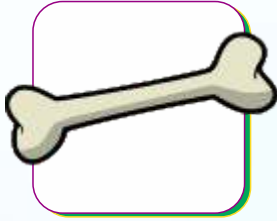
bän dostumnan
bilä okuyêriz «Guguřuk»
jurnalını

Boşlukları doldur,
resimciklär sana
yardım edecek.

S □ □ □ K □ □ □ K □ □ □ □ □ K □ □ □ K □ □ □ □ □ Ä

B □ Z □ L □ □ □ K □ Ş □ □ □ □ □ D □ □ Ä

JİRAF

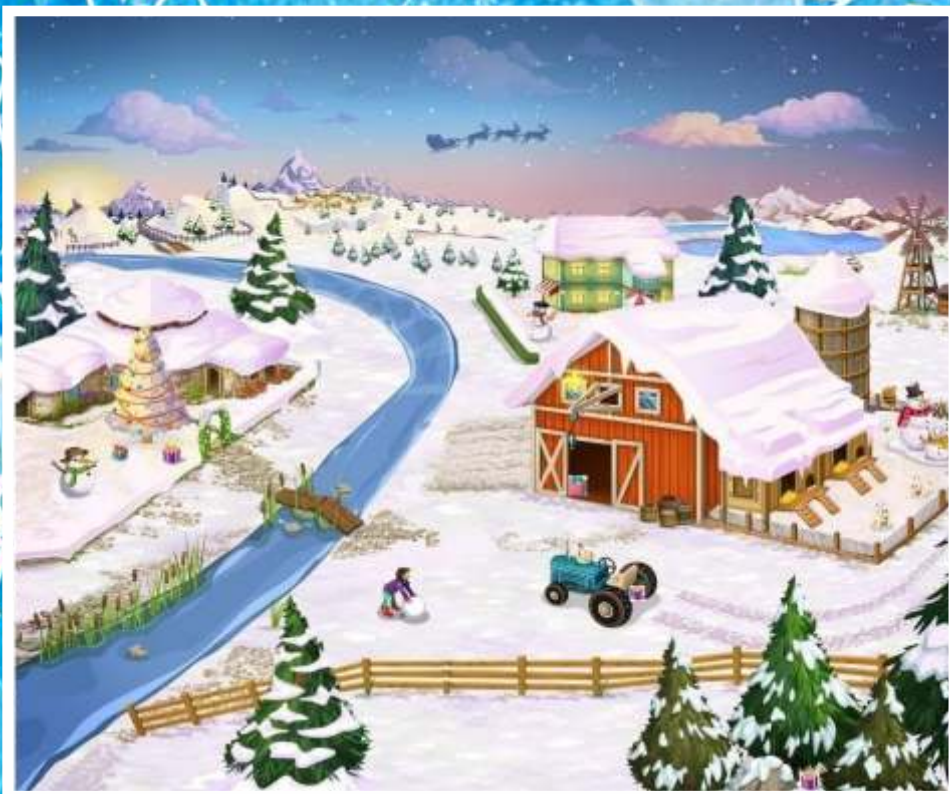
Bakêr yukardan jiraf:
Köpecik salêr hav-hav.
Ne söler bu köpecik?
Jiraf annayamêêr hiç.
Jiraf, kal biraz aşaa,
İlt sän başını aşaa,
Köpecik sana söler,
ani o seni sever.

Galina DANACI

NE ETIŞMEER!

Bul 10 iisiklik!

KROSVORD

1

3

2

5

4

7

6

8

7

10

9

9

8

11

11

12

11

10

12

13

13

13

12

14

15

14

15

16

16

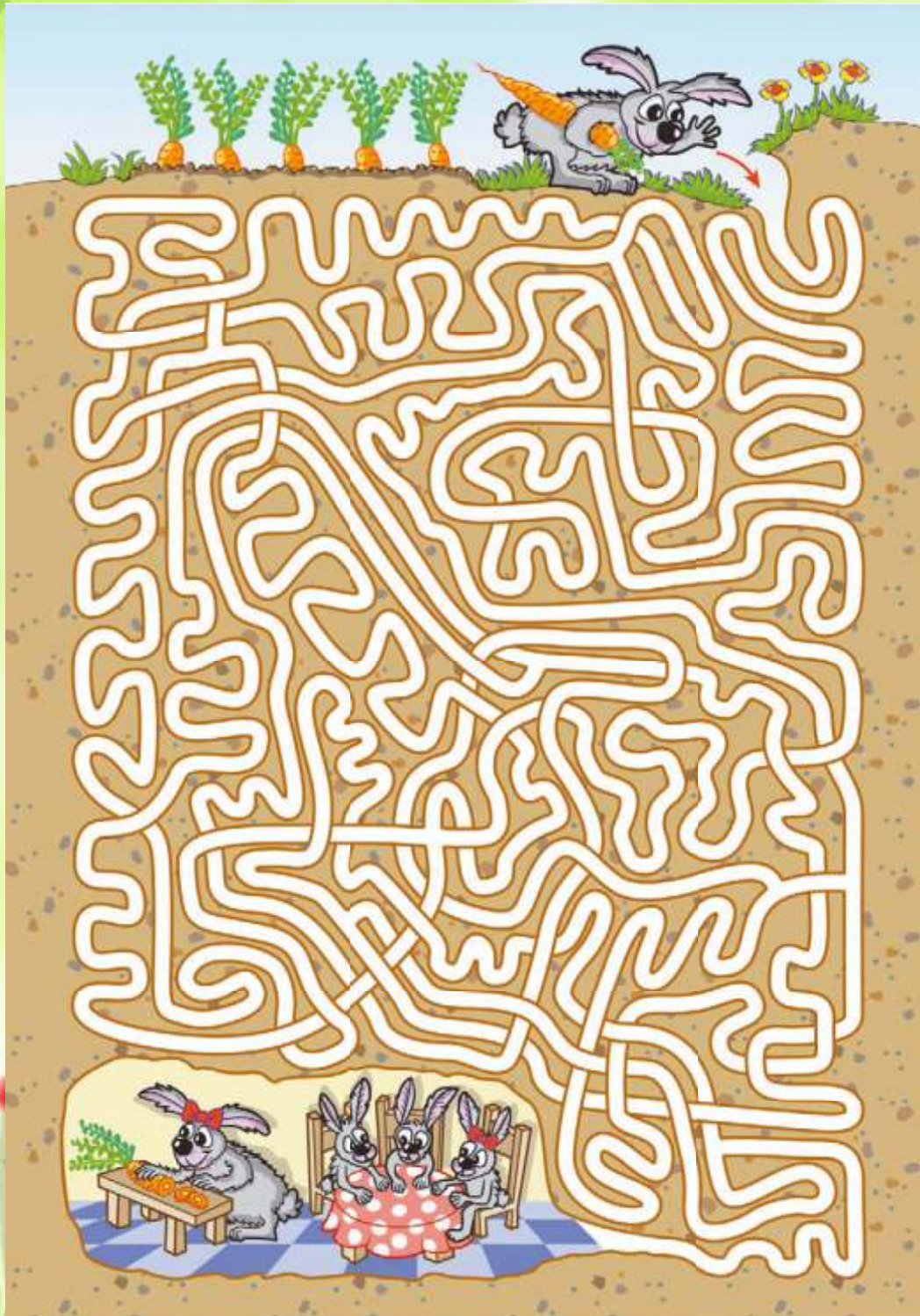
16

BOYAMÁ

LABIRINT

Ой, какой запутанный подземный коридор!
Кролик специально построил такую нору,
чтобы злой волк и хитрая лиса не смогли
добраться до его любимых зайчат. Но как
же ему самому попасть домой? Помоги ему!

ISSN 2587-4144

9 772587 414006 >